

Motion till riksdagen 2025/26:4125

av **Aylin Nouri m.fl. (S)**

med anledning av prop. 2025/26:234 En ny lag om kommunal hamnverksamhet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2025/26:234 En ny lag om kommunal hamnverksamhet.

Motivering

Det finns ett antal hamnar, också stora sådana, som drivs av kommuner i direkt egen regi. Regeringen vill nu ändra på detta och kräver bolagisering med hänvisning till EU:s statsstödsregler. Detta blir sålunda ännu ett ideologiskt steg i riktning mot full marknadsisering av samhället.

Socialdemokraterna anser att marknadskrafter kan tjäna oss väl, men inte alltid och överallt. Exempelvis behövs samhällelig kontroll och styrning av kritisk infrastruktur, inte minst i det hotfulla internationella klimat Sverige befinner sig i. Att regeringen nu går fram med ett förslag som går stick i stäv med Sveriges akuta och långsiktiga säkerhets- och beredskapsbehov är direkt skadligt. Lagrådet är inne på samma linje när man skriver i sitt remissyttrande: ”Det resonemang som förs i lagrådsremissen övertygar inte om att det är lämpligt att genomföra det aktuella lagförslaget i det rådande säkerhetsläget.”

Sveriges hamnar är inte bara en del av transportsystemet. De är en del av vårt totalförsvar. I ett säkerhetspolitiskt läge som är mer allvarligt än på länge är fungerande hamnar avgörande för att säkra försörjning, industri, handel och militär rörlighet. De är noder för energi, livsmedel, råvaror och export. De ska fungera i vardag, men också i kris och krig.

Mot den bakgrunden är det anmärkningsvärt att regeringens förslag till ny lag om kommunal hamnverksamhet i så begränsad utsträckning tar sin utgångspunkt i just totalförsvaret. Propositionen fokuserar i hög grad på konkurrensneutralitet och organisatoriska former, men saknar ett tydligt helhetsgrepp om hamnarnas roll i Sveriges beredskap. Socialdemokraterna menar att detta är en allvarlig brist.

Ett centralt problem i förslaget är kravet på att kommunal hamnverksamhet som bedrivs i konkurrens ska bolagiseras. Det är en långtgående förändring som inte tydligt motiveras av EU-rätten och som riskerar att slå särskilt hårt mot mindre och regionalt viktiga hamnar. Just dessa hamnar är ofta avgörande i ett beredskapsperspektiv. De skapar redundans, sprider kapacitet över landet och minskar sårbarheten i transportsystemet.

Om dessa hamnar pressas av ökade administrativa krav och kostnader riskerar vi att tappa funktioner som är svåra eller omöjliga att snabbt bygga upp igen. Det är inte bara en regionalpolitisk fråga, det är en fråga om nationell säkerhet.

Regeringen har heller inte i tillräcklig utsträckning analyserat vilka konsekvenser förslaget får för totalförsvaret. Det saknas en tydlig genomlysning av hur förändringarna påverkar robusthet, tillgänglighet och uthållighet i transportsystemet. I ett läge där Sverige bygger upp totalförsvaret igen är det anmärkningsvärt att denna dimension inte väger tyngre i lagstiftningsarbetet. Socialdemokraterna anser att lagstiftningen måste ta sin utgångspunkt i att hamnar är samhällsviktig och i många fall säkerhetskänslig infrastruktur. Det kräver ett annat angreppssätt än det regeringen nu presenterar.

Regelverket bör därför utformas så att det stärker, inte försvagar, redundans och geografisk spridning av hamnkapacitet. Kommuner måste ges möjlighet att organisera sin verksamhet på ett sätt som fungerar i praktiken, utan tvingande och generella krav som riskerar att slå fel lokalt.

Det behövs också ett tydligare nationellt ansvar. Hamnarna är en del av Sveriges samlade beredskap och kan inte enbart betraktas som en kommunal angelägenhet. Staten måste ta en mer aktiv roll i att samordna, prioritera och utveckla hamninfrastrukturen utifrån både näringslivets behov och totalförsvarets krav. Socialdemokraterna anser därför att en nationell hamnstrategi bör tas fram, där frågor om kapacitet, investeringar och beredskap hanteras samlat.

Sverige behöver hamnar som fungerar i hela landet i fred, kris och krig. Då krävs en lagstiftning som tar totalförsvaret på allvar. Regeringens förslag gör inte det i tillräcklig utsträckning.

I enlighet med det ovan anförda, så anser vi att denna proposition bör avslås.

Aylin Nouri (S)

Åsa Karlsson (S)

Mattias Ottosson (S)

Zara Leghissa (S)

Kadir Kasirga (S)

Carina Ödebrink (S)

Inga-Lill Sjöblom (S)